

З ДОСВІДУ ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ НАОЧНОСТІ ПРИ ВИКЛАДАННІ МЕДИЧНОЇ МІКРОБІОЛОГІЇ

В статті розглядається досвід реалізації засобів наочності при викладанні мікробіології, вірусології та імунології у Запорізькому державному медичному університеті. Саме їх використання тренує логічне мислення студента при вивченні теоретичної дисципліни та сприяє набуттю навичок швидкого реагування у конкретній клінічній ситуації.

Ключові слова: сучасна дидактика, педагогічні технології, освітні інновації, засоби наочності.

В статье рассматривается реализация средств наглядности в учебном процессе при преподавании микробиологии, вирусологии и иммунологии в Запорожском государственном медицинском университете. Именно их использование тренирует логическое мышление студента при изучении теоретической дисциплины и способствует приобретению навыков быстрого реагирования в конкретной клинической ситуации.

Ключевые слова: современная дидактика, педагогические технологии, учебные инновации, средства наглядности.

The article discusses the implementation of visual aids in the educational process when teaching microbiology, virology and immunology at Zaporizhzhya State Medical University. It is their use that trains the student's logical thinking in the study of theoretical discipline and contributes to the acquisition of rapid response skills in a specific clinical situation.

Key words: modern didactics, pedagogical technologies, educational innovations, visual aids.

Актуальність удосконалення методів викладання теорії та практики у вищій школі вимагає пошуку нових педагогічних технологій, які забезпечують ефективність діяльності викладача та сприяють всебічному розвитку студента. Наше суспільство сьогодні стрімко крокує до високотехнологічного інформаційного майбутнього, в якому рівень освіченості та культури набуває вирішального значення. Особливого навантаження для сьогоденної освіти набуває виховання відповідальної особистості, яка прагне до саморозвитку та самовдосконалення, вміє критично мислити та творчо використовувати набуті знання, вміння та навички. Саме тому розкриття методичних аспектів упровадження у навчальному процесі педагогічних інновацій, спрямованих на якісну підготовку студентів-медиків, є вельми актуальним у вищій медичній школі. Сучасна дослідницька інноваційна педагогічна діяльність полягає в розробці та поширенні застосування освітніх інновацій, під якими ми розуміємо якісно нову сукупність форм і засобів навчання, виховання й управління, які приносять суттєві зміни в результат педагогічного процесу [5, с. 6].

Як відомо, метод навчання у широкому розумінні - шлях, яким здійснюється рух досвіду суб'єкта навчання та його розвиток. Процес опанування знаннями вимагає від людини суттєвих розумових зусиль, що викликає необхідність полегшення процесів сприйняття, осмислення та запам'ятовування навчального матеріалу. Це досягається створенням у свідомості людини наочних образів, які

здатні відтворювати основні, найбільш істотні риси реальних явищ і процесів [1, с. 376].

Образне мислення є домінуючим у процесі навчання, а наочність од - ним із найважливіших дидактичних принципів. Експериментально доведено, що близько 90 відсотків інформації, що сприймається людиною, надходить через зоровий канал сприймання. З побаченого запам'ятовується 40 відсотків, а з почутого лише – 20. Якщо під час викладання або навчання використовуються аудіовізуальні засоби, то в пам'яті залишається 50 відсотків інформації, а час навчання при цьому скорочується в середньому на 30 відсотків. Ці приклади свідчать про те, що у дидактичному процесі одночасно зі словесними методами необхідно використовувати наочні, які, спираючись на різноманітні засоби спостереження процесів, явищ, предметів і дій, впливають саме на зорові рецептори. Тому ми вважаємо, що застосування засобів наочності під час навчання або викладання є винятково важливим. Вони, крім того, що дають величезну інформацію щодо об'єкта вивчення, сприяють цілісному сприйманню цього об'єкта, збуджують емоції і викликають інтерес студентів [3, с. 451].

Наочні прийоми навчання, які ми використовуємо під час викладання мікробіології, вірусології та імунології, умовно можна поділити на ілюстраційні та демонстраційні. Ці групи доповнюють один одного та сприяють покращенню засвоєння навчального матеріалу. Сьогодні наочність є невід'ємною частиною навчального процесу.

Якщо викладач прагне, щоб його навчальна дисципліна була добре засвоєна студентами, він повинен застосовувати засоби наочності високого рівня, які на сучасному етапі навчання стають більш складними і вимагають для свого використання і розуміння суттєвих розумових зусиль як викладачів, так і студентів. Викладання дисципліни мікробіологія, вірусологія та імунологія неможливе без застосування наочності в силу гнучкості змісту поняття «інформація»: одну й ту ж інформацію можна представити у вигляді безлічі схем, таблиць та ілюстрацій. Наприклад, таблиці зі схемами лабораторної діагностики інфекційних хвороб наочно демонструють структуру невеликого алгоритму і процес його виконання. Крім того, на кафедрі застосовується конкретна наочність (наочність споглядання): безпосередня (за допомогою зору, слуху та дотику) – демонстрація викладачем мікроорганізмів, а також різноманітних засобів їх дослідження, так і опосередкована (за допомогою приладів).

Велике значення має засіб практичних дій – самостійна робота студентів з мікроорганізмами, виготовлення препаратів для мікроскопії та їх забарвлення, посіви мікроорганізмів на живильні середовища. Крім того, студентам надається можливість аналізувати результати лабораторного та інструментального досліджень для визначення форми та діагнозу інфекційного захворювання. Отже, суть практичних дій у тому, що шляхом їх виконання студент отримує інформацію, яку аналізує, робить висновок і приходять до тих знань, які необхідно засвоїти. Особливість засобу полягає в тому, що діяльність з одержання знань накладається в часі на діяльність з їх застосування, що дає винятково важливий педагогічний ефект. Слід зважати, що використання наочності в навчальному процесі потребує дотримання певних умов:

- наочність, що застосовується, повинна відповідати рівню студентів;
- наочність повинна використовуватись у міру, демонструвати її необхідно поступово, лише у певний момент практичного заняття або лекції;

- спостереження повинно бути організовано таким чином, щоб усі студенти добре бачили предмет демонстрації;
- під час показу ілюстрацій необхідно виділяти головне;
- необхідно ретельно готувати пояснення явищам, що демонструються;
- наочність, що демонструється, завжди повинна бути узгоджена зі змістом матеріалу;
- залучати самих студентів до знаходження бажаної інформації.

Безсумнівним досягненням останніх років стало посилення уваги до методики викладання з використанням наочності. Сучасні освітні системи та нові інформаційні технології сприяють вирішенню завдань, що стоять перед вищою школою – готувати висококваліфікованих фахівців, здатних до відповідальної і ефективної діяльності за своєю спеціальністю на рівні світових стандартів [2, с. 94; 4, с. 23]. Разом із тим, застосовуючи сучасні технології навчання, необхідно зберігати традиційні форми, у тому числі й у наочності представлення об'єктів або явищ, як однієї зі складових освітнього процесу медичного вишу. За висловом Конфуція, «хто опановує нове, плекаючи старе, той може бути вчителем».

Таким чином, розглянуті нами засоби використання наочності є одним з найактуальніших методичних підходів сучасної дидактики. Для підвищення ефективності використання наочності навчання під час формування вмій та навичок лікаря необхідно проводити облік всіх складових пізнавального процесу – суб'єкта пізнання, особистості викладача та психолого-педагогічної взаємодії педагога та студента. Застосування засобів наочності вимагає великої науково-педагогічної підготовки викладача та знання психології студента [5, с. 6].

Висновки.

1. Використання засобів наочності в медичному вузі є важливою умовою оптимізації процесу навчання.
2. Впровадження сучасних засобів наочності сприяє покращанню організації навчального процесу та більш якійсній підготовці студентів-медиків для подальшої праці в практичній охороні здоров'я.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гончаренко С. Український педагогічний словник / С. Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 376 с.
2. Добровська Л.М. Інформаційні технології як засіб формування лікарського мислення на етапі доклінічної підготовки студентів медиків / Л.М. Добровська // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 1998. – № 2. – С. 93–97.
3. Мамадалиев К. Р. Инновационные технологии в обучении [Текст] / К. Р. Мамадалиев // Молодой ученый. – 2012. – № 11. – С. 450–452.
4. Молочков В.П. Наглядность как принцип обучения / В.П. Молочков // Информатика и образование. – 2004. – № 3. – С. 20–25.
5. Сучасні підходи до створення мультимедійних програм та фільмів для реалізації проблемного навчання в медичних вузах / Е.Ф. Барінов, О.М. Сулаєва, О.Г. Ніколенко та ін. // Медична освіта. – 2009. – № 3. – С. 5–8.

УДК 378.091.3.016:616

Коломієць Б.С, Гаврильєва К.Г.

Українська медична стоматологічна академія, м. Полтава ВИКОРИСТАННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНИХ ЦІЛЯХ

Новітні інформаційні технології пропонують усебільший спектр областей їх використання, заклади вищої освіти акцентують увагу на можливості поширення інформації та на особливостях роботи з нею. Безумовно існує різниця